

DEKLARACIJA IZ ŠARM EL-ŠEIKA

XXV INCOSAI, Sharm El-Sheikh

Državni organ za reviziju Egipta (Vrhovna revizorska institucija Egipta)
27.–31. oktobar 2025.

Deklaracija iz Šarm El-Sheika predstavlja zajedničku posvećenost članica INTOSAI-ja unapređenju revizije javnih sredstava, kao odgovor na globalne transformacije. Deklaracija sažima najvažnije strateške perspektive, postignuća i preporuke XXV INCOSAI-ja, te postavlja viziju koja jača duh inovacija, profesionalizma i globalni uticaj vrhovnih revizorskih institucija (VRI).

Članice INTOSAI-ja okupile su se u Šarm el Šeiku na 25. kongresu INCOSAI, u globalnom kontekstu obilježenom dubokim promjenama, izuzetno brzim tehnološkim razvojem te složenim finansijskim i ekonomskim izazovima koji se odražavaju na **Agendu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030.** godine.

Ovaj Kongres poslužio je kao ključna i aktivna platforma za dijalog, razmišljanje, inovacije i saradnju unutar zajednice INTOSAI.

Članice INTOSAI-ja zaključile su Kongres jedinstvenom i sveobuhvatnom vizijom, koja odražava njihovu zajedničku volju i strateške ciljeve da odgovore na nove izazove kroz profesionalizam, uspostavljanje standarda, jačanje kapaciteta, razmjenu znanja i povećanje uticaja VRI-jeva, kao i vrijednosti same organizacije INTOSAI, kroz:

- Jačanje uticaja javne revizije na razvoj dobrog upravljanja i povećanje povjerenja građana u institucije.
- Podsticanje inovacija u revizorskoj praksi.
- Promovisanje inkluzivnosti i jednakosti, te unapređenje dijaloga i saradnje među članicama INTOSAI-ja.
- Unapređenje profesionalnih kompetencija i kvalifikacija revizora.
- Naglašavanje osnovnih principa nezavisnosti, transparentnosti i odgovornosti.

Uzimajući u obzir:

- Postignuća INTOSAI-ja u organizacijskom i operativnom smislu tokom protekle tri godine, u skladu sa njegovim Strateškim planom 2023–2028,
- Njegove glavne ciljeve i organizacione prioritete – posebno one uspjehe postignute u svrhu unapređenja profesionalne kompetentnosti i institucionalnih kapaciteta vrhovnih revizorskih institucija
- Stalno jačanje globalnih napora INTOSAI-ja u borbi protiv korupcije i podršku inicijativama usmjerenim na reviziju provedbe Agende za održivi razvoj 2030. godine.

Članice INTOSAI-ja gledaju u budućnost s jedinstvenim vizionarskim pristupom koji potvrđuje njihovu zajedničku posvećenost nastavku izgradnje na postignutom napretku iz prethodnih godina te suočavanju s novim izazovima u okviru ključnih ciljeva i organizacionih prioriteta INTOSAI-ja.

U tom kontekstu, članice INTOSAI-ja naglasile su važnost:

- Održavanja fokusa na **promovisanju nezavisnosti VRI-jeva** i unapređenju zakonodavnog okvira koji prepoznaje važnost te nezavisnosti. U tom smislu, članice INTOSAI-ja cijene pokretanje **Globalnog projekta o nezavisnosti VRI-jeva** i podržavaju njegovu implementaciju s ciljem jačanja povjerenja u javne institucije.
- Podrške profesionalizaciji revizora i vrhovnih revizorskih institucija kroz priznanje programa **IDI Professional Education for SAI Auditors (PESA)** kao vjerodostojne i relevantne INTOSAI profesionalne kvalifikacije za stručnjake iz oblasti javnog sektora revizije.
- Doprinosa ostvarenju **Agende Ujedinjenih nacija za održivi razvoj do 2030. godine** i identifikacija prepreka s kojima se suočavaju VRI-jevi prilikom revizije sprovođenja **ciljeva održivog razvoja (SDG)**, posebno oni iz zemalja u razvoju ili oni koji djeluju u složenim i izazovnim okruženjima.
- Naglašavanja važnosti jasnih i ostvarivih puteva za podršku **jednakosti i inkluzivnosti**, s ciljem unapređenja efikasnosti VRI-jeva.
- **Proširivanje stvaranja i razvoja novih strateških partnerstava** u svim oblastima koje se odnose na osnaživanje VRI-jeva da ostvare svoje ciljeve u otvorenom, sve više međusobno povezanom i složenom globalnom okruženju.
- **Unapređenja i održavanja profesionalnih standarda INTOSAI-ja**, poboljšanja njihove primjene i omogućavanje pristupa svim revizorima, kao temeljnog stuba profesionalne prakse i revizije.
- Uzimanja u obzir raznolikosti članstva INTOSAI-ja i regionalne specifičnosti u okviru **samorazvoja** VRI-jeva te programe izgradnje kapaciteta zasnovane na potrebama i kontekstu svake institucije.
- **Dijeljenja znanja i iskustava** u različitim specijalizovanim oblastima revizije.
- **Prepoznavanja značaja sljedećih inicijativa**, koje je XXV INCOSAI odobrio kao prekretnice u procesu profesionalizacije INTOSAI-ja:
 - o revidirani **Okvir za mjerenje učinka VRI-jeva (SAI PMF)**,
 - o **IDI PESA** profesionalna kvalifikacija,
 - o **Globalni projekat o nezavisnosti VRI-jeva**.
- Uzimanja u obzir **ključne važnosti revizijskih aktivnosti** u kontekstu finansijskih i ekonomskih kriza te **digitalne transformacije**, članice INTOSAI-ja raspravljale su o sljedeće **dvije tehničke teme Kongresa**, kao glavnim pitanjima u okviru rada Kongresa:

Prva tehnička tema: *Uloga vrhovnih revizorskih institucija u reviziji vladinih aktivnosti i centralnih banaka tokom finansijskih i ekonomskih kriza.*

U tom kontekstu, razmatrane su **vizije, koncepti i metodologije** vezane za reviziju u uslovima kriza i naglih ekonomskih oscilacija, na način koji osigurava otpornost i brzu reakciju, a istovremeno garantuje **transparentnost i odgovornost** u upravljanju javnim sredstvima i funkcijama centralnih banaka.

Također je istaknuto da VRI-jevi djeluju unutar **specifičnih pravnih i zakonodavnih okvira**, te da imaju važnu ulogu u reviziji centralnih banaka i finansijskih regulatora. Naglašeno je i da svi mandati koji se odnose na reviziju centralnih banaka trebaju biti **odgovarajući i jasno definisani u zakonodavstvu**, kako bi se omogućilo VRI-jevima da efikasno revidiraju relevantne aktivnosti centralnih banaka – svaka u skladu sa svojim zakonodavnim okvirom – uz postojanje odgovarajućih mjera zaštite koje će očuvati **nezavisnost i centralnih banaka i VRI-jeva**.

U okviru ovog pristupa, istaknute su ključne teme o kojima su VRI-jevi raspravljali, a koje su se fokusirale na sljedeća područja:

- **naglašavanje važne uloge VRI-jeva** u reviziji centralnih banaka i vladinih aktivnosti;
- **definisanje jasnih i odgovarajućih ovlaštenja za VRI-jeve** u vezi s revizijama relevantnih aktivnosti centralnih banaka i finansijskih regulatora, u skladu s njihovim jedinstvenim okolnostima i mandatima;
- **isticanje značaja proaktivnog pristupa** u predviđanju i sprječavanju kriza putem revizija, održavanjem adekvatnih **internih kontrola** u revidiranim institucijama te praćenjem rizika u finansijskim sistemima.
- **osiguravanje pristupa VRI-jeva relevantnim informacijama** o potencijalnim rizicima za finansijske i druge bitne sisteme, uključujući javno zdravlje i sigurnost.
- **unapređenje revizija zasnovanih na procjeni rizika (risk-based auditing);**
- **promovisanje agilnosti i uticaja revizijskog odgovora** u kontekstima kriza, kako bi se postigla brza i efektivna reakcija.
- **izgradnja i razvoj kapaciteta** u oblastima finansijske analize i makroekonomske procjene, s ciljem ublažavanja negativnih posljedica koje proizlaze iz kriza – posebno rasta inflacije, poremećaja u lancima snabdijevanja, ekonomske recesije i pada produktivnosti.
- **Saradnja unutar INTOSAI-ja i s relevantnim partnerima** radi osiguranja da VRI-jevi posjeduju odgovarajuće vještine, znanja, revizijske standarde i resurse potrebne za efikasno izvršavanje svojih revizijskih mandata u ovom području.

Članice INTOSAI-ja raspravu su zaključile sa sljedećim **preporukama**:

1. **Unapređenje nezavisnosti vrhovnih revizorskih institucija.**

2. **Osiguravanje da svi mandati koji se odnose na reviziju centralnih banaka budu odgovarajući i jasno definisani u zakonodavstvu**, kako bi se omogućilo VRI-jevima da efikasno revidiraju relevantne aktivnosti centralnih banaka.
3. **Razvijanje revizijskih okvira otpornih na krize**, koji omogućavaju kontinuitet rada i prilagodljivost u kriznim situacijama.
4. **Jačanje koordinacije sa institucijama za finansijski nadzor.**
5. **Usvajanje proaktivnog pristupa u predviđanju i sprječavanju kriza.**
6. **Promovisanje efikasne primjene revizija u kriznim kontekstima.**

Druga tehnička tema: *Korištenje tehnika umjetne inteligencije (AI) u reviziji.*

Članice INTOSAI-ja prepoznale su upotrebu umjetne inteligencije (AI) kao ključnog alata za povećanje efikasnosti i tačnosti revizije, unapređenje kvaliteta revizijskih nalaza te otkrivanje odstupanja i nepravilnosti.

Istovremeno, naglašeno je da je od presudne važnosti da se upotreba AI tehnologija zasniva na pouzdanosti, odgovornosti, etičnosti i odvija u okviru disciplinovanog profesionalnog i standardizovanog okvira. U tom kontekstu, članice INTOSAI-ja zaključile su i potvrdile sljedeće:

- neophodnost primjene **hibridnog modela** koji kombinuje efikasnost umjetne inteligencije sa stručnim znanjem i iskustvom revizora;
- **etička upotreba** AI tehnologija u javnim revizijama;
- važnost uspostavljanja učinkovitog okvira upravljanja kako bi se osigurala **odgovorna i sigurna upotreba podataka i tehnologija**;
- potreba za izgradnjom kapaciteta u ovoj oblasti, uzimajući u obzir različite kontekste u kojima djeluju članice INTOSAI-ja, te za jačanjem međunarodne saradnje u ovom pogledu.

U tom kontekstu, članice INTOSAI-ja usaglasile su se oko **važnosti institucionalno usklađene koordinacije napora unutar INTOSAI-ja** u vezi s primjenom umjetne inteligencije.

Članice su postigle **značajan iskorak u ovoj raspravi** razmatrajući načine **integriranja AI tehnologija u odgovarajuće revizijske procese**, uz istovremeno **upravljanje rizicima**, naročito onima koji se odnose na **algoritamsku pristrasnost, sigurnost podataka i zaštitu privatnosti**.

Također je naglašena **važnost bliske saradnje svih tijela INTOSAI-ja** kako bi se osiguralo da **Okvir profesionalnih izjava INTOSAI-ja (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements – IFPP)** u potpunosti odgovara zahtjevima i izazovima **brzo mijenjajućeg tehnološkog okruženja**.

Diskusije učesnika rezultirale su **zajedničkim razumijevanjem ključnih prilika i izazova**, jačanja **profesionalne solidarnosti među VRI-jevima** i razmatranja zabrinutosti i trenutnih izazova s kojima se suočava revizorska zajednica posebno u raspravama o planiranim aktivnostima i strateškim doprinosima, pri čemu je Kongres razmotrio sljedeće:

- **Izveštaje o napretku** u ostvarivanju **Strateškog plana INTOSAI-ja**, kao i **izveštaje regionalnih organizacija** i uvide relevantnih **stakeholdera**.
- **Inovacije u javnoj reviziji**, te **razmjenu najboljih praksi i iskustava** vrhovnih revizorskih institucija.

Na završetku XXV INCOSAI Kongresa, članice INTOSAI-ja izjavile su da je Kongres ostvario svoje ciljeve, čime je postavljena čvrsta osnova za nadogradnju postojećih postignuća i suočavanje s budućim izazovima.

U tom kontekstu, **Kongres je posebno odobrio i podržao:**

- rezultate diskusija i preporuke iz Teme I i Teme II;
- nove inicijative koje podržavaju inovacije i fleksibilnost u revizijskoj praksi;
- nove i revidirane INTOSAI standarde;
- dalje jačanje globalnog glasa INTOSAI-a;
- fokus na pitanja koja se odnose na nezavisnost, profesionalizam i održivost vrhovnih revizorskih institucija.
- potvrđivanje predanosti INTOSAI-ja postavljanju standarda, razvoju profesionalnih kapaciteta, dijeljenju znanja i maksimiziranju vrijednosti koju INTOSAI pruža globalnoj revizorskoj zajednici.

Sve navedeno sprovedeno je u okviru rasprava, odluka i preporuka sadržanih u dokumentima Kongresa.

Ovi rezultati i odluke poslužiće kao smjernice za budući rad INTOSAI-ja u narednim godinama, pozicionirajući vrhovne revizorske institucije kao organizacije spremne da proaktivno odgovore na izazove budućnosti i da značajno doprinesu jačanju povjerenja javnosti te održivom razvoju.

XXV INCOSAI, potvrđujući svoju zajedničku posvećenost jačanju vrhovnih revizorskih institucija kako bi doprinijele **pravednijoj i održivijoj budućnosti**, daje sljedeće **preporuke**:

- **Pružanje uzajamne podrške** u izgradnji **nezavisnih VRI-jeva** s većim uticajem i višim stepenom profesionalizma.
- **Rješavanje transnacionalnih i međusektorskih izazova** kroz **zajedničko, koordinirano i participativno djelovanje** u okviru **Strateškog plana INTOSAI-ja** i njegovih organizacionih prioriteta.
- **Jačanje ključne uloge VRI-jeva** u doprinosu ostvarivanju **Ciljeva održivog razvoja (SDG)** i **učvršćivanje relevantnih inicijativa**, naročito onih koje se odnose na **reviziju rizika povezanih s klimatskim promjenama**.
- **Podrška VRI-jevima** s ciljem da budu **otporniji i uticajniji** u svojim nacionalnim kontekstima, posebno u periodima krize.
- **Ulaganje u kontinuirani razvoj revizijskih metodologija i kompetencija**, kao i **podrška primjeni naprednih alata**, među kojima posebno **tehnologija umjetne inteligencije (AI)**.

Iz ove perspektive, članice INTOSAI-ja **usvajaju ovu Deklaraciju** kao izraz posvećenosti **odgovornijoj, inovativnijoj, agilnijoj i inkluzivnijoj** eri, u skladu s trajnim principima INTOSAI-ja koji **ujedinjuju globalnu revizorsku zajednicu**.